

Kunigas Vaclovas Aliulis MIC: „Garbingos ir gražios Lietuvos“

2006-08-21



"Garbingos ir gražios Lietuvos"

© Lietuvos žinios Versija spausdinimui

Skaityti komentarus (1)

Redakcijos kreipimesi į "šviesaus proto žmones" kviečiami prabilti ir kunigai, bet lig šiol nepastebėjau nė vieno jų balso. Ir man buvo nedrašu imti ir priskirti save prie šviesiapročių, kol nebuvo paakintas atsilipti į akciją. Dabar madingos nupigintų prekių išpardavimo akcijos nežadina didelio pasitikėjimo: nežinia, ar prieš sumažinant kainas jos nebūna kilstelėtos. Ar akcijos aplinkoje ir mano išvedžiojimai nebus papiginti?

Keista, kad šiame "dekaloge" neatsirado vietos klausimui apie numatomą religijos ir Bažnyčios vaidmenį tolesnėje Lietuvos raidoje. Jis yra buvęs labai svarbus kadaise ir visiškai neseniai, sovietmečiu. Turbūt nepaliovė juo buvęs...

1. Kokią Lietuvą norėtumėte matyti po šimto metų? Kokie visuomeninės raidos principai (ar įstatymai) galėtų padėti to pasiekti?

Apie Lietuvą po šimto ar pusšimčio metų galima būtų spėlioti tik ceteris paribus, tik jeigu manoma, jog bendroji pasaulio raida esmingai nesikeis, neįvyks visuotinių sumaiščių ir katastrofų. Pasaulyje tiek beprotiškos neapykantos ir beprotiškų ambicijų, kad negalima užmerkti akių prieš visuotinio atominio nuniokojimo ar net susinaikinimo galimybę. Vis dėlto anketos autoriai siūlo spėlioti, svajoti. Dieve, jiems ir mums visiems padėk! Man dažnai skausmingai grįžta Sąjūdžio laikų svajonė apie garbingą ir gražią Lietuvą. Garbingą - pasaulyje pripažįstamą kaip rimtą visuotinio sambūvio dalyvę, gražią - dorą, tokią, kurioje visiems jos žmonėms jauku ir sveika gyventi. Juk nebūtinai turi išsipildyti juodžiausi spėjimai. Kadaise Maironis prisipažino: "net neišdrįsom Lietuvos svajot laisvos, neprigulmingos", bet "neprigulmybė" atėjo ir ją, pikty jėgų nužudytą, vėl atgavome. Labai norėčiau, kad svajonė apie garbingą ir gražią Lietuvą šviestų jos vaikams: politikams, menininkams, verslininkams, pedagogams, dvasininkams ir visiems, kad negyventume vien šios dienos, šios savaitės, šios kadencijos, šio sezono reikalais reikalėliais. Kai klausiate apie įstatymus, tai ir jų svarbiausia ypatybė - tebus jie nevienadieniai ir ne savanaudiškoms grupėms pritaikyti.

2. Ar jaučiatės esąs Lietuvos bendruomenės narys? Ar galėtumėte su pasididžiavimu ištarti - "Aš esu lietuvis ir tuo labai didžiuojuosi" ir kodėl?

8. Kokios lietuvių nacionalinės savybės Jums atrodo gražiausios, o kokios ne? Lietuvos žmonių moralė, sąmoningumas ir patriotizmas: diagnozė ir perspektyvos.

Lietuvos bendruomenės nariu jaučiuosi net labai. Per šešetą gerų metų, kurie buvo man skirti Romoje, visą laiką jaučiausi straniero (svetimšalis) ir, gėrėdamasis Italijos gamtos grožybėmis, sau sakydavau: puiku, žavu, bet širdyje neapsigyvena: ne mano... Savo lietuvišybe didžiuojuosi, manau, nuosaikiai, neniekindamas kitų tautų žmonių ir kultūrų.

Atsirado dabar mėgėjų nuvertinti mūsų tautines savybes: darbštumą, kantrybę, ištvermę. Tokiems sakau: pasižiūrėk į mūsų tremtinių sodybas Sibire, į bendrų Kūčių lageriuose nuotraukas, į metinius Ariogalos susibūrimus - pamatyk dvasią ir pritik. Turime daugybę gabių, talentingų žmonių - menininkų, mokslininkų, vadybininkų, na, ir sportininkų. Mažos tautos turi nuolatinę paskatą išsiugdyti brandžių žmonių įvairiausiems darbams bei kūrybai. Gebame to pasiekti.

Kas nepatinka? Daug kas nepatinka. Tradicinis pavydas, godumas, lengvatikybė sekti demagogais. Per pusę amžiaus Sovietai įkalė vargo žmoneliams, kad Valstybė viską turi ir viską gali, ir reikia tik gero caro: generalinio sekretoriaus ar premjero, ir visi būsim turtingi ir laimingi... Tikiuosi, kad penkis kartus nusvilę žmonės atsipeikės. Visuomenės moralė šiandien? Jos reikalai prasti. Beatodairiškas turto grobimas, silpniesniųjų visuomenės sluoksnių išnaudojimas - juodasis kapitalizmas, nesant tikrų profesinių sąjungų, kurios gintų darbo žmonių teises ir juos ugdytų. Smurto propaganda, ypač per ekraną, ir visos pragaro galybės, susimokiusios prieš šeimos instituciją: susimetimai; ištuoka kaip vienintelis visų įtampų sprendimas, nieškanant bendro sutarimo; ankstyvo "saugaus" sekso propaganda, užmušanti pačią meilės sampratą ir pojūtį; linkčiojimai į

homogamijos/homoandrijos pusę. Šaukiu: Gerbiamoji Europos Sąjunga, susikūrei ekonomikos vystymo ir taikos siekimo pagrindu, to ir žiūrėk, bet ne Tavo reikalas primesti tautoms moralumo/nemoralumo standartus. Ne jų ieškoti mes į Tavo gretas atėjom! Perspektyvos priklausys nuo visuomenės ir valdžios savigarbos ar ... beždžioniavimo.

3. Ar Jus tenkina Lietuvos valstybės kultūros politika? Kas joje, Jūsų nuomone, keistina?

Kultūros politikos klausimu nieko gudresnio neišrasiu, kaip tai, ką LŽ rugpjūčio 5-osios numeryje pasakė Renata Šerelytė. Pridurčiau nebent tai, kad mane atstumia, kai scenoje vietoj Šekspyro ar Donelaičio matau šventvagiškai jų vardu pavadintus populiarių režisierių išsidirbinėjimus ir, kas liūdniausia, publika ir kritikai pagal visus snobizmo kanonus jiems ploja. Manau, už kultūros politiką atsakingiausi yra ne politikai, o patys kultūros darbininkai.

4. Ar Jus tenkina Lietuvos valstybės švietimo politika? Kas joje, Jūsų nuomone, keistina?

Švietimo didžioji bėda - perkrauta žinių ir neugdomas mąstymas (tam tarnauja ir testų mada). Paskutiniaisiais sovietinės valdžios metais Meilės Lukšienės ir Laimos Tupikienės išpuoselėta tautinės mokyklos idėja, atrodo, nuėjo užmarštin. Gamtos mokslų vadovėliuose tebeperšamas dialektinis materializmas. Tautinis ugdymas jau senokai nustumtas į šalį, išstumiant iš švietimo ministro posto Zigmą Zinkevičių. Manau, daugeliui mokytojų reikėtų pasirūpinti ne tik profesiniu/dalykiniu tobulinimusi, bet ir saviugdosa menu. Kartu lenkiu galvą daugybei pasiaukojusių mokytojų, tikrai dirbančių iš pašaukimo, mylinčių mokinius ir Lietuvą.

5. Kokių permainų Lietuvos valstybės strategijoje reikėtų pageidauti, norint susigrąžinti masiškai į Vakarus emigruojančią jaunąją Lietuvą?

Pritardamas daugeliui Renatos Šerelytės minčių dėl "išsivaikščiojimo", eičiau toliau ir klausčiau: gal iš tikrųjų būtų galima, sumažinus išpūstą valdininkiją ir jos apetitus, surasti daugiau lėšų tiems sektoriams (medicinai ir kt.), kurių eilių retėjimas neša skaudžiausių nuostolių? Antra, reikėtų priimti įstatymus, kurie skatintų užsienyje patirties įgijusius mūsų verslininkus ir pan. kurtis Lietuvoje. Džiaugiuosi, kad (bent vėluodami) pradėjo daugiau Lietuvos kunigų vykti į tuos kraštus, kuriuose susidaro naujųjų išėivių telkiniai. Kaip jau buvo JAV ir Pietų Amerikoje XIX ir XX. a., lietuviškoji sielovada padės daugeliui išlaikyti ryšius ne tik su Dievu, bet ir su Tėvyne.

6. Lietuva dažnai įvardijama, kaip šalis, pirmaujanti pagal savižudybių skaičių. Kodėl taip yra ir ką daryti, kad būtų kitaip?

Pirmaujame savižudybėmis. Klaiku. Tai prarastų nerealių vilčių vaisius, antroji mūsų romantizmo medalio pusė. Sibiro tremtyje ir lageriuose lietuviai nekeldavo rankos prieš save net ir klaikausiomis sąlygomis. Tai buvo dvasiškai tvirtoji tautos dalis, kurią pavergėjai stropiausiai naikino fiziškai, bet tik nedaugelį palaužė moraliai. Sugrįžę į išsvajotąją tėvų žemę, jie pateko į slogią mūsų, prisitaikiusiųjų, aplinką, kuri juos gniuždė (tačiau šlovingųjų megztųjų berečių nesugniuždė). Sąjūdis ne kartą klausė: "Bus sunku, ar ištersime?" - "Ištersime, būtinai!" Nesunku euforiškai ryžtis, keblu tesėti. Neklausiu, ar nebuvo galima geriau suplanuoti ir įvykdyti perėjimą nuo vienos ūkinės sistemos prie kitos, bet daugelis moraliai silpnesnių individų neprisitaikė, įniko sielvartą skandinti pilstuke - ir taip toliau... Visokie alkoholio gamintojų lobistai pasiekė neveiksnių alkoholio reklamos bei prekybos įstatymų - ir taip toliau... Reikia ne tik rimtesnių įstatymų, bet ir paveikios blaivių švenčių ir renginių propagandos: mokyklų išleistuvės be alkoholio, vestuvės be alkoholio. Jų yra buvę, reikia pasisemti patirties ir ją paskleisti, tai bus sėkminga daugelio ligų bei sulaužytų gyvenimų prevencija. Lauktume ir Bažnyčios aiškesnės laikysenos. Esame juk turėję kunigų vaišių per atlaidus be alkoholio, rekolekcijų be alkoholio ir pan.

7. Ar Jus tenkina tai, kaip Lietuva suvokia ir pateikia save - žiniasklaidoje ir televizijoje?

Lietuvos prisistatymo pasauliui viršūnė buvo ordinų suteikimas sėkmingiausiai Lietuvą žeminančių laikraščių redaktoriams.

9. Lietuvos kultūros, istorijos ar visuomenės veikėjas, kuris yra Jums autoritetas? Ir kodėl?

Kas man autoritetas? Įvairiose srityse būtų įvairūs autoritetai, o apsiribojant tarptautine politika - Vytautas Landsbergis. Tai su juo Lietuva įkalė pirmą stambią vinį į besiformuojančią Sovietų Sąjungos karstą, ir jo ryžtu konstituciniais įstatymais Nepriklausomybės linija buvo taip apmūryta, kad negalėjo nuo jos nukrypti 1992 m. išrinktas kitokios orientacijos vadovas, kuris pora savaitžių prieš 1990-ųjų kovo 11-ąją buvo įrodinėjęs, jog nereikia Nepriklausomybės, jog užteks kažkokio migloto suvereniteto TSRS sudėtyje... Nuo pat Kovo 11-osios akto tūkstančiai viešų ir slaptų tam tikros žinybos bendradarbių puolė dieną ir naktį visais įmanomais ir neįmanomais būdais - šmeižtais, insinuacijomis profesorių juodinti, ir daugelis įtikėjo, tiesiog tapo

gero tono dalyku jį žeminti. Lietuviai linkę tikėti piktais gandais. Na, profesorius turi silpnybių, bet politikas patikimas, "kietas".

Aukščiausi man yra religiniai autoritetai, bet neimsiu jų linksniuoti greta politikų.

Iš Bažnyčios - dvasininkijos ir sąmoningų pasauliečių - laikiu daugiau gerų iniciatyvų. Ne tik porą kartų per metus išstati NE, bet skleisti taurų socialinį mokslą, išdėstyta popiežių enciklikose ir Kataliko politiko veiklos gairėse, skatinti ir remti nepartinių bendruomenių kūrimąsi ir darbą.

10. Kokiais moraliniais principais vadovaujatės savo gyvenime?

Stengiuosi vadovautis Dešimtimi Dievo įsakymų ir Jėzaus Kristaus pavyzdžiu.

<http://www.bernardinai.lt/index.php?url=articles/52104>